

Státní rozpočet 2014 v kostce

500

2000

B108

2000

Pro mnohé občany je státní rozpočet velkou neznámou, ačkoli jsou s ním velmi úzce spojeni prostřednictvím daní, které jako domácnosti a firmy do něj odvádějí, a různých dávek a dotací, které z něho čerpají. Téměř pravidelně slyšíme z médií o „dírách“ v rozpočtu, o propadech příjmů či škrtech ve výdajích, a mnohem méně o principech a pravidlech, na kterých jsou sestavování i realizace rozpočtu založeny. Konkrétní informace o částkách v rozpočtu jsou kusé a není snadné si z nich složit ucelený obrázek.

Tato příručka se snaží jednoduchou formou přiblížit problematiku státního rozpočtu všem občanům, kteří o to mají zájem. Zároveň poskytuje jakéhosi průvodce světem čísel státního rozpočtu pro rok 2014.

První, obecná část popisuje hlavní funkce státního rozpočtu a jeho charakteristiky, dále se zabývá rozpočtovým procesem od přípravy rozpočtu přes jeho realizaci až po vyhodnocení. Státní rozpočet je představen

v širším kontextu jako součást celého systému veřejných financí. Stručně je vysvětlena vazba státního rozpočtu na státní dluh a na rozpočet Evropské unie. Jsou zde také představeny obecně uznávané principy zdravé fiskální politiky.

Druhá část publikace se věnuje konkrétně rozpočtu na rok 2014, jenž byl připraven předchodzí vládou a schválen Poslaneckou sněmovnou 19. prosince 2013. Je zde představen makroekonomický scénář, ze kterého rozpočet na rok 2014 vychází. Čtenář získá představu o tom, které zdroje v tomto roce nejvíce přispívají do rozpočtu a na které oblasti se nejvíce prostředků vydává. Zároveň jsou zde shrnuty hlavní změny v příjmech a výdajích oproti rozpočtu pro rok 2013.

Věříme, že tato příručka napomůže větší informovanosti veřejnosti o rozpočtové politice, ke které jsme se zavázali v programovém prohlášení vlády. Větší transparentnost přispívá nejen k možnosti zapojení veřejnosti do diskuse o rozpočtu, tedy k větší demokratizaci, ale i k omezení prostoru pro korupci a vyšší rozpočtové odpovědnosti.

Andrej Babiš
1. místopředseda vlády
a ministr financí

1

2

■ STÁTNÍ ROZPOČET – KDO, CO A JAK	6
■ Co je státní rozpočet?	6
■ Základní pojmy	7
■ Rozpočtový cyklus	9
■ Příprava a schvalování státního rozpočtu	10
■ Realizace státního rozpočtu	12
■ Vyhodnocení plnění státního rozpočtu	14
■ Státní dluh	16
■ Státní rozpočet jako součást systému veřejných financí	18
■ Vazba na rozpočet Evropské unie	20
■ Jak se poznají zdravé veřejné finance	22
■ STÁTNÍ ROZPOČET 2014 V ČÍSLECH	24
■ Makroekonomická východiska	25
■ Priority státního rozpočtu 2014	26
■ Základní ukazatele státního rozpočtu 2014	27
■ Příjmy státního rozpočtu 2014	28
■ Výdaje státního rozpočtu 2014	30
■ Vztah státního rozpočtu k obcím a krajům	34
■ Vztah státního rozpočtu ke státním fondům	36
■ Vztah státního rozpočtu ke zdravotním pojišťovnám	37

Státní rozpočet

- kdo, co a jak

Co je státní rozpočet?

Státní rozpočet představuje finanční plán hospodaření státu pro daný rozpočtový rok. Jedná se o souhrn očekávaných příjmů a výdajů. Výdajová strana rozpočtu informuje o tom, kolik stát vydává na financování aktivit státu, např. školství, zdravotní péče, důchodů či obrany. Příjmová strana rozpočtu obsahuje informace o tom, z jakých zdrojů vláda plánuje tyto aktivity financovat, zda z daní, poplatků, jiných příjmů či výpůjčkami.

Státní rozpočet je hlavní součástí systému veřejných financí, který dále zahrnuje i hospodaření státních fondů,

územních samospráv, zdravotních pojišťoven a různých mimorozpočtových organizací.

Státní rozpočet je základním nástrojem přerozdělování prostředků občanů za účelem zajištění politických, ekonomických a sociálních funkcí státu, ze kterých mají prospěch všichni občané.

Státní rozpočet je jedním ze základních nástrojů hospodářské politiky. Skrze státní rozpočet vláda uskutečňuje své programové priority.

Státní rozpočet má podobu zákona (např. zákon č. 475/2013 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2014).

FUNKCE STÁTNÍHO ROZPOČTU:

1 ALOKAČNÍ –

rozděluje prostředky s cílem zajistit co nejefektivněji funkce státu

2 REDISTRIBUČNÍ – přerozděluje prostředky

mezi občany s cílem snižovat sociální rozdíly

3 STABILIZAČNÍ – nastavením příjmů a výdajů

usiluje o stabilní vývoj ekonomiky

Věděli jste, že...

...státní rozpočet je největší cash-flow v zemi a Ministerstvo financí je největší cash-flow manažer?

Základní pojmy

Příjmy rozpočtu tvoří především daně (přibližně $\frac{1}{2}$ příjmů), pojistné na sociální zabezpečení (přibližně $\frac{1}{3}$), různé poplatky, výnosy spojené s majetkem státu a prostředky poskytnuté z rozpočtu EU.

Výdaje rozpočtu zahrnují zejména důchody ($\frac{1}{3}$) a další sociální dávky, platy státních zaměstnanců, převody do místních a krajských rozpočtů, různé dotace, výdaje na investice, výdaje na obsluhu státního dluhu a odvody do rozpočtu EU.

Saldo rozpočtu je rozdíl mezi očekávanými příjmy a výdaji. Kladné saldo znamená přebytek rozpočtu a záporné saldo se označuje jako schodek nebo deficit.

Kapitoly: Příjmy a výdaje státního rozpočtu se dělí na kapitoly, které vyjadřují okruh působnosti ústředních orgánů a dalších organizačních složek státu („správci kapitoly“), např. kapitola Ministerstva zemědělství, Úřadu vlády apod. Rozpočet ČR má nyní 42 kapitol.

VARIANTY STÁTNÍHO ROZPOČTU

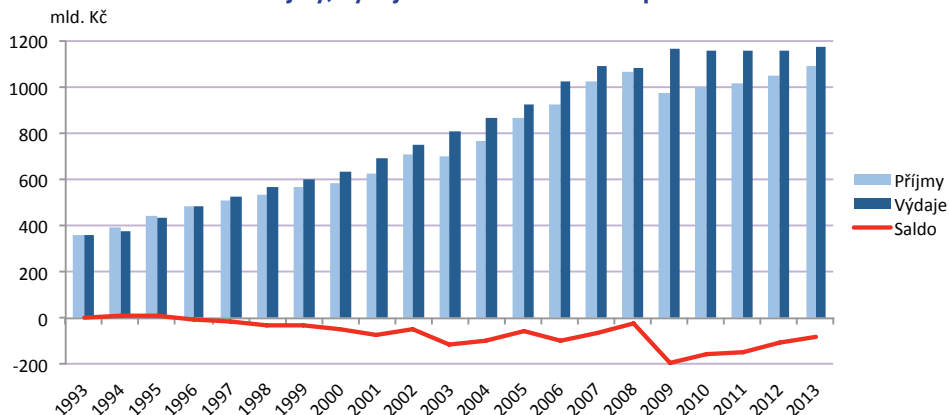
1 Vyrovnaný – Příjmy státního rozpočtu jsou rovny výdajům.

2 Přebytkový – Příjmy jsou vyšší než výdaje. Přebytky mohou být používány na splácení státního dluhu.

3 Deficitní – Výdaje jsou vyšší než příjmy. Deficit je zpravidla kryt výpůjčkami v podobě státních dluhopisů.

Příjmy, výdaje a saldo státního rozpočtu

Věděli jste, že...

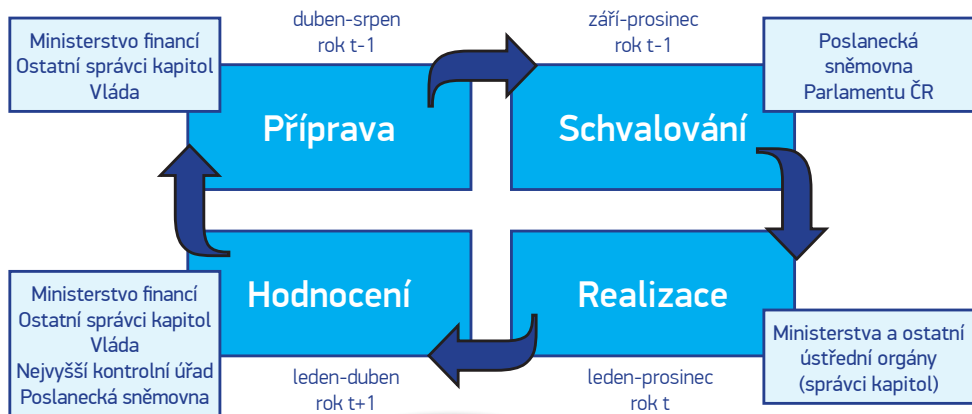
...státní rozpočet České republiky je dlouhodobě deficitní?
 ...každá čtrnáctá koruna vydaná ze státního rozpočtu v roce 2013 byla vypůjčená?

VELIKOST ROZPOČTU A MÍRA PŘEROZDĚLOVÁNÍ

Velikost rozpočtu, resp. veřejných výdajů, je ukazatelem míry angažovanosti státu v ekonomice a míry přerozdělování. Ukazuje, jakou část domácího produktu stát odčerpá na daních, aby mohl financovat veřejné služby. Česká ekonomika se v tomto ohledu řadí spíše k méně angažovaným státům v Evropské unii (podíl veřejných výdajů na HDP v roce dosáhl 2012 44,5 %, zatímco průměr EU byl 49,3 % HDP).

Rozpočtový cyklus

Věděli jste, že...

...rozpočtový cyklus od přípravy rozpočtu až po vyhodnocení hospodaření trvá více než dva roky?

HLAVNÍ INGREDIENCE ROZPOČTU:

Základním východiskem pro přípravu rozpočtu je **hospodářsko-politická strategie vlády**. Startovní pozici pro přípravu rozpočtu určuje také **výsledek hospodaření státu v předchozím roce**. Zároveň se státní rozpočet vždy připravuje v úzké vazbě na **očekávaný vývoj ekonomiky**, tedy aktuální makroekonomickou prognózu Ministerstva financí.

Příprava a schvalování státního rozpočtu

Do 15. dubna

Ministerstvo financí předloží vládě předběžný návrh částek výdajového rámce na následující tři roky .

Do 30. dubna

Vláda koncept projedná a usnese se na návrhu částek.

Do 31. května

Ministerstvo financí vypracuje a předloží vládě předběžný návrh příjmů a výdajů podle jednotlivých kapitol, návrh střednědobého výdajového rámce a návrh střednědobého výhledu na dva roky následující po roce, na který je sestavován rozpočet.

Do 20. června

Vláda návrhy projedná, provede případné úpravy a návrhy schválí jako předběžné.

Do 30. června

Ministerstvo financí oznámí správcům jednotlivých kapitol částky schválené vládou. Příslušní správci sdělí částky státním fondům.

Do 31. července

Správci kapitol a státní fondy vypracují návrh svého rozpočtu a střednědobého výhledu.

Do 31. srpna

Ministerstvo financí předloží vládě návrh zákona o státním rozpočtu, návrh střednědobého výhledu a střednědobých výdajových rámců.

Do 30. září

Vláda návrhy projedná, schválí a předloží Poslanecké sněmovně.

STÁTNÍ ROZPOČET V POSLANECKÉ SNĚMOVNĚ

V prvním čtení Poslanecká sněmovna projedná základní údaje návrhu zákona o státním rozpočtu, které následně buď schválí, nebo doporučí vládě jejich změny a stanoví termín pro předložení nového návrhu. Pokud sněmovna základní údaje (*celkové příjmy a výdaje*) schválí, nelze je během dalšího projednávání dále měnit.

Ve druhém čtení je návrh zákona předmětem podrobné rozpravy, v níž se předkládají pozměňovací či jiné návrhy.

Ve třetím čtení se koná rozprava, ve které již lze navrhnout pouze formální opravy (gramatické, technické apod.) nebo opakování druhého čtení. Sněmovna hlasuje o jednotlivých pozměňovacích návrzích a na závěr hlasuje o vyslovení souhlasu s celým návrhem zákona o státním rozpočtu.

Následně zákon o státním rozpočtu podepíše prezident republiky.

Přípravu a schvalování státního rozpočtu, jakož i jeho implementaci a vyhodnocení legislativně upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

Co když Poslanecká sněmovna státní rozpočet neschválí?

V případě, že Poslanecká sněmovna zákon o státním rozpočtu neschválí do 31. prosince, hospodaří ministerstva a další organizační složky státu v následujícím roce podle tzv. **rozpočtového provizoria**, a to do té doby, než sněmovna zákon o státním rozpočtu schválí a ten nabude účinnosti. Během rozpočtového provizoria se v každém měsíci mohou čerpat prostředky maximálně do výše jedné dvanáctiny výdajů stanovených ve státním rozpočtu pro předchozí rok.

Slovník

Střednědobý výhled: Sestavuje se na dva roky bezprostředně následující po roce, na který je předkládán státní rozpočet. Obsahuje očekávané příjmy a výdaje státního rozpočtu a státních fondů na jednotlivá léta, makroekonomické předpoklady apod. Střednědobý výhled má zajistit, aby při sestavování rozpočtu byl brán v úvahu dlouhodobější časový horizont, neboť i dopady opatření obsažených v rozpočtu zpravidla přesahují horizont jednoho roku. Střednědobý výhled schvaluje vláda a poté jej předkládá na vědomí Poslanecké sněmovně současně s návrhem zákona o státním rozpočtu.

Střednědobý výdajový rámec: Představuje celkový strop výdajů státního rozpočtu a státních fondů pro rok, pro který je sestavován státní roz-

počet, a pro dva následující roky. Jeho cílem je zajistit, aby případné vyšší než očekávané příjmy rozpočtu nebyly přesměrovány na dodatečné výdaje. Při sestavování rozpočtu na další rok je tedy pro vyšší výdajů závazný výdajový rámec schválený již v předchozím roce. Výdajový rámec pro daný rok se může měnit pouze v úzce vymezených případech. Při překročení výdajového rámce mimo tyto případy musí vláda předložit Poslanecké sněmovně odůvodnění. Střednědobý výdajový rámec stanovuje Poslanecká sněmovna na návrh vlády současně se schválením státního rozpočtu.

Rozpočtová skladba: Představuje jednotné třídění příjmů a výdajů, podle kterého se sestavuje a řídí státní rozpočet, rozpočty státních fondů a rozpočty krajů a obcí. Je stanovena vyhláškou Ministerstva financí.

Realizace státního rozpočtu

Realizace již schváleného rozpočtu je v pravomoci správců jednotlivých kapitol. Ti mají za úkol zabezpečovat plynulé a hospodárné čerpání výdajů ve své kapitole. Správci kapitol musejí respektovat výši výdajů, která byla pro kapitolu schválena ve státním rozpočtu. Zároveň musejí

respektovat účelovost prostředků, která je dána závaznými ukazateli pro každou kapitolu v zákoně o státním rozpočtu. Pokud v průběhu roku vyvstane potřeba změnit výši či strukturu prostředků oproti schválenému rozpočtu, je nutné provést rozpočtové opatření.

Slovník

Závazné ukazatele jsou nejnižší jednotkou struktury rozpočtu kapitoly schvalovanou v zákonu o státním rozpočtu. Podrobně stanoví, za co mají být prostředky utraceny (u výdajů), nebo z jakých zdrojů pocházejí (u příjmů). Závazné ukazatele mohou být upravovány prostřednictvím rozpočtového opatření, ale pouze v omezené míře.

•**Příklad:** Závazný ukazatel může být například částka určená na platy zaměstnanců nebo částka na výzkum.

Rozpočtová opatření umožňují měnit výši prostředků stanovených na závazných ukazatelích kapitol státního rozpočtu v případě očekávaných nebo neočekávaných změn ve výdajích a příjmech schválených zákonem o státním rozpočtu. Rozpočtovým opatřením nesmí dojít ke změně salda. Nejčastěji mají rozpočtová opatření podobu pře-

sunu rozpočtových prostředků v rámci jednotlivých kapitol nebo mezi jednotlivými kapitolami. Rozpočtovým opatřením se také rozumí použití mimorozpočtových prostředků, jako například prostředků rezervního fondu a prostředků ušetřených v minulých letech, takzvaných nároků z nespotřebovaných výdajů.

•**Příklad:** Převod prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa do kapitoly pěti ministerstev na opatření související s povodněmi v roce 2013.

Rozpočtová opatření schvaluje zpravidla vláda nebo ministr financí na základě pověření vládou. Rozsah přesunů mezi kapitolami nebo v rámci kapitol je omezen: nesmí překročit **5%** celkových výdajů kapitoly ani **10%** závazného ukazatele v kapitole, u kterého se úprava provádí. Přesuny prostředků většího rozsahu musí schvalovat rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny.

Věděli jste, že...

...ročně dochází přibližně k 700-800 změnám v rozpočtu a týkají se přibližně 1-2% celkových výdajů?

STÁTNÍ POKLADNA

... je informačně-ekonomický systém, ve kterém jsou evidovány veškeré finanční toky ve státní správě. Umožňuje především centralizovat příjmy a řídit výdaje, řídit likviditu a státní dluh. Podporuje finanční plánování ze strany institucí ústřední vlády a řízení platebního styku včetně finanční kontroly. Státní pokladna umožňuje průběžně monitorovat plnění státního rozpočtu a pružně reagovat na vývoj na příjmové straně.

Státní pokladna je základním prvkem optimalizovaného a transparentního řízení veřejných zdrojů.

Zprávy o plnění státního rozpočtu

Během rozpočtového roku Ministerstvo financí monitoruje plnění příjmů a výdajů rozpočtu a zveřejňuje zprávy o pokladním plnění na měsíční i čtvrtletní bázi. Po skončení rozpočtového roku se zpracovává státní závěrečný účet (viz vyhodnocení plnění rozpočtu).

■ **Pololetní zpráva:** Předkládá ji vláda Poslanecké sněmovně po skončení pololetí. Zpráva obsahuje hodnocení vývoje ekonomiky a plnění státního rozpočtu i územních rozpočtů, informaci o řízení státního dluhu, dále výhled plnění do konce roku a v případě odchýlení od schváleného rozpočtu i kroky k zajištění stability rozpočtového hospodaření.

■ **Čtvrtletní informace o pokladním plnění:** Předkládá ji Ministerstvo financí rozpočtovému výboru Poslanecké sněmovny po uplynutí 1. a 3. čtvrtletí. Tato zpráva je stručnější, soustředí se pouze na státní rozpočet (tedy územní rozpočty nejsou zahrnuty), neanalyzuje ekonomický kontext a nenavrhuje případné stabilizační kroky.

■ **Měsíční pokladní plnění:** Ministerstvo financí rovněž po skončení každého měsíce na svých internetových stránkách zveřejňuje informace o pokladním plnění za období od začátku roku.

Rozpočtové a účetní informace ze všech úrovní státní správy a samosprávy jsou veřejnosti přístupné na informačním portále Ministerstva financí MONITOR: <http://monitor.statnipokladna.cz/>

Vyhodnocení plnění státního rozpočtu

Po skončení rozpočtového roku je možné zjistit výsledné saldo státního rozpočtu jako celoroční rozdíl příjmů a výdajů. Pokud se výsledné saldo liší od plánovaného, rozhoduje o použití přebytku nebo o úhradě schodku na návrh vlády Poslanecká sněmovna.

■ **Státní závěrečný účet:** Po skončení roku se také zpracovává státní závěrečný účet. Obsahuje údaje o výsledcích rozpočtového hospodaření minulého roku za jednotlivé kapitoly, státní fondy a územní rozpočty, informace

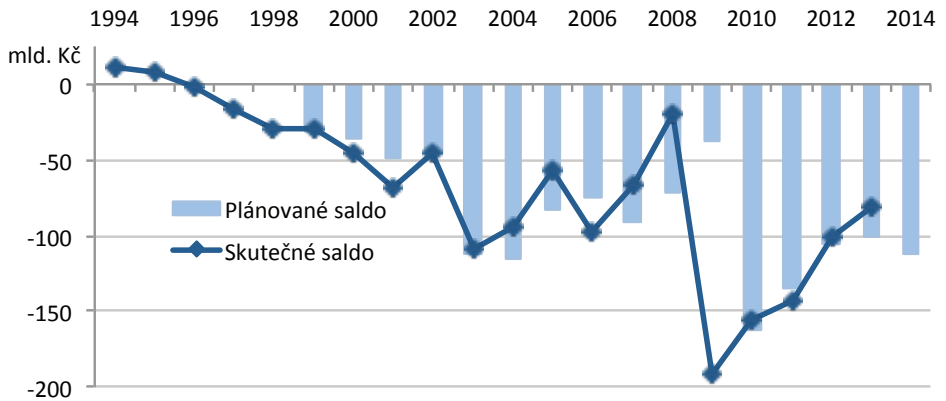
o řízení státního dluhu, aj. Je vypracován Ministerstvem financí ve spolupráci s ostatními správci kapitol a předkládán vládou Poslanecké sněmovně do 30. dubna po skončení hodnoceného rozpočtového roku. Před projednáváním státního závěrečného účtu Poslaneckou sněmovnou předkládají správci kapitol samostatně závěrečný účet své kapitoly příslušnému výboru Poslanecké sněmovny. Své stanovisko k návrhu SZÚ předkládá sněmovně i Nejvyšší kontrolní úřad.

PLÁN VERSUS SKUTEČNOST

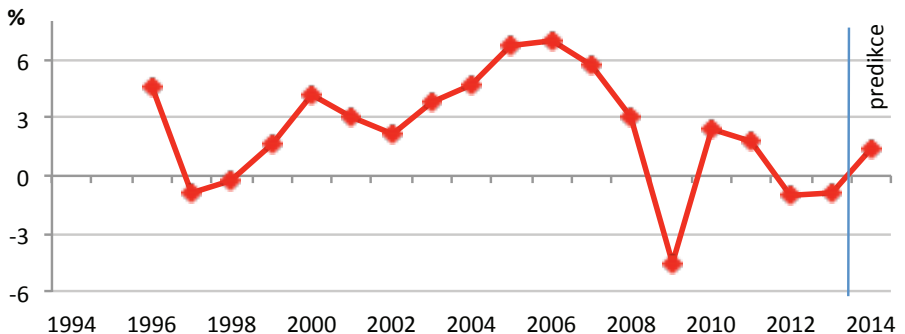
Skutečné výsledky hospodaření se od plánovaného rozpočtu zpravidla liší. Nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím výši skutečných příjmů a výdajů je vývoj ekonomiky. V případě nižšího než plánovaného růstu přitéká do rozpočtu méně peněz v podobě daní (zejména daní z příjmů či DPH) a zvyšují se některé výdaje (např. platby podpor v nezaměstnanosti). Odchýlení konečné bilance od původního rozpočtu může způsobit i neočekávaně nízké či vysoké čerpání prostředků z EU, či mimořádné události (např. povodeň či platba v rámci mezinárodní arbitráže).

Plánované a skutečné saldo státního rozpočtu

Růst reálného HDP

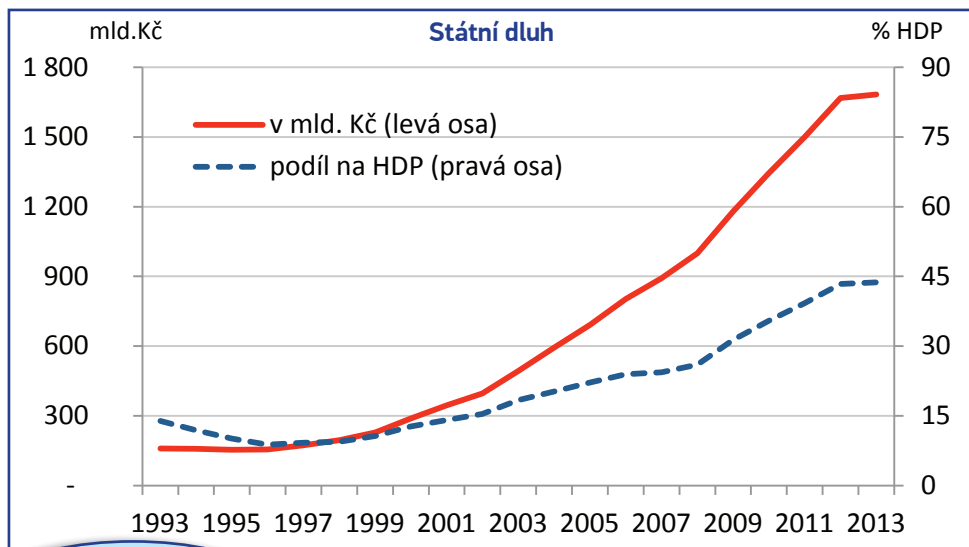

K největším odchylkám hospodaření státu od rozpočtového plánu došlo v letech 1998, 2006, 2008 a 2009. V roce 1998 bylo příčinou navýšení výdajů při zpomalení ekonomiky spojeném s asijskou a ruskou krizí. Ve volebním roce 2006 vzrostl deficit státního rozpočtu namísto plánovaného poklesu, a to kvůli velkému navýšení výdajů, které i přes vysoký hospodářský růst vyšší daňové příjmy nemohly pokrýt. Naopak v roce 2008 bylo konečné hotovostní saldo podstatně vylepšeno díky zapojení rezervních fondů. V roce 2009 stál za výraznou odchylkou skutečnosti od plánu zejména obrovský propad příjmů v souvislosti s hospodářskou krizí.

Státní dluh

Deficitní hospodaření státního rozpočtu vyžaduje, aby si stát na pokrytí naplánovaných výdajů půjčoval. Činí tak většinou prodejem státních dluhopisů (státní pokladniční poukázky, střednědobé a dlouhodobé státní dluhopisy a spořicí státní dluhopisy), v men-

ší míře pak půjčkami od Evropské investiční banky (EIB). Souhrn těchto závazků představuje státní dluh. V roce 2013 dosáhl státní dluh **1683,3 mld. Kč**. Zhruba 35 % státního dluhu drželi zahraniční věřitelé a dluh v zahraniční měně tvořil 19 %.

Věděli jste, že...

...na každého obyvatele republiky připadá asi 160 000 Kč státního dluhu? V roce 2005 vycházelo na každého pouze 68 000 Kč.

Státní dluh vs. Vládní dluh

Vládní dluh oproti státnímu dluhu zahrnuje i dluhy obcí a krajů, mimorozpočtových fondů a zdravotních pojišťoven. V ČR je zadluženost územních samospráv a zdravotních pojišťoven relativně malá, proto je vládní dluh tvořen převážně státním dluhem (v roce 2012 z 94 %).

Státní dluh: Souhrn státních finančních pasiv tvořených závazky státu, které vznikly ze státem přijatých půjček a úvěrů, z vydaných státních dluhopisů a vystavených směnek, případně z jiných závazků státu.

Dluhová služba: Obecně označuje souhrn plateb představujících splátky dluhu (jistiny) a úroků za dané období. U státního rozpočtu zahrnují výdaje na obsluhu státního dluhu ze státního rozpočtu pře-

vážně jen úrokové platby. Splátka jistiny se započítává jako snížení pohledávek proti státu, do rozpočtu tedy nevstupuje.

Dluhová past: Pokud dluh dosáhne nadměrné výše, úrokové výdaje a splátky dluhu narostou natolik, že si na jejich splácní musí dlužník dále půjčovat. To vyvolává další tlak na růst veřejného dluhu, který bývá označován jako dluhová past. Situaci zadlužených států dále komplikuje to, že věřitelé za další půjčování vyžadují od státu stále vyšší úroky (např. případ Řecka), což dále zvyšuje finanční náročnost obsluhy dluhu.

Dluhová služba stále více přispívá k celkovým výdajům i deficitu

Náklady na dluhovou službu (zjednodušeně úrokové platby) s velikostí dluhu v čase rostou a stále významněji přispívají k celkovým výdajům státního rozpočtu (v roce 2013 tvořily téměř 5 % celkových výdajů oproti 2,5 % v roce 2002). Zároveň se zvyšuje podíl dluhové služby na celkovém deficitu. V roce 2013 tvořily čisté výdaje na státní dluh asi 60 % celkového deficitu.

Věděli jste, že...

...splátky úroků již narostly natolik, že tvoří 5 % celkových výdajů rozpočtu, a že bez úrokových plateb by byl deficit poloviční?

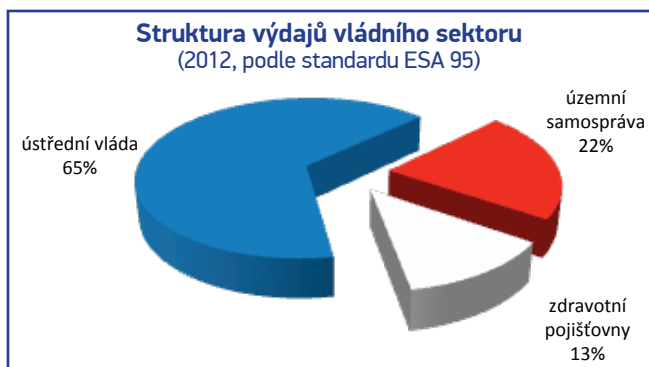

Více informací o státním dluhu naleznete zde:
<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/strategie-financovani-a-rizeni-statniho-dluhu>

Státní rozpočet jako součást systému veřejných financí

Státní rozpočet tvoří pouze jednu část systému veřejných financí. Jeho role je klíčová vzhledem k tomu, že je nositelem vládní politiky a že ostatní části systému veřejných financí jsou na něj silně navázány. Proto se pozornost veřejnosti často soustředí právě na

hospodaření se státním rozpočtem. Nicméně z ekonomického hlediska je nezbytné sledovat vývoj celého sektoru veřejných institucí*. Do něj spadají kromě institucí ústřední vlády i instituce sektoru územní samosprávy a fondy sociálního zabezpečení.

Rozpočtová statistika

Státní rozpočet ČR (jakož i rozpočty státních fondů a rozpočty krajů a obcí) je sestavován a vyhodnocován ve struktuře **tzv. rozpočtové skladby**. Pro mezinárodní srovnání se ovšem používají mezinárodně uznávané standardy pro **vládní finanční statistiku** (GFS nebo ESA), od kterých se česká rozpočtová skladba v mnoha ohledech odlišuje. Národní metodika například do příjmů a výdajů zahrnuje i některé položky, které mají finanční charakter a neměly by ovlivňovat saldo (např. splátky půjček, příjmy z privatizace) či interní převody. Opomíjí naopak mimorozpočtové a naturální operace či opotřebení majetku. Liší se i okamžikem zaznamenání příjmů a výdajů či vymezením vládního sektoru. Podle standardu GFS (používaného Mezinárodním měnovým fondem) se vzhledem k dostupnosti datových zdrojů v ČR v současnosti sleduje hospodaření tzv. veřejných rozpočtů, zatímco podle standardu ESA (používaného v Evropské unii i v národních účtech Českého statistického úřadu) zahrnuje sektor veřejných institucí i příspěvkové organizace, výzkumné instituce a další jednotky (viz schéma na protější straně). Ministerstvo financí při plánování rozpočtu i jeho hodnocení sleduje hlavní parametry kromě národní metodiky i v mezinárodních metodikách.

Sektor veřejných institucí*

VEŘEJNÉ ROZPOČTY

ÚSTŘEDNÍ VLÁDA	ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA	FONDY SOC. ZABEZPEČENÍ
STÁTNÍ ROZPOČET	OBCE	ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNY
+ Národní fond + zdroje z privatizace	KRAJE	
STÁTNÍ FONDY	Dobrovolné svazky obcí	
Státní fond dopravní infrastruktury	Regionální rady regionů soudržnosti	
Státní fond životního prostředí		
Státní zemědělský intervenční fond		
Státní fond rozvoje bydlení		
Státní fond kultury		
Státní fond kinematografie		
Státní příspěvkové organizace (např. dětské domovy, léčebny, fakultní nemocnice, muzea a divadla celostátního významu)	Příspěvkové organizace (např. zákl. a stř. školy, nemocnice, místní muzea, divadla, knihovny, domovy pro seniory, domy dětí a mládeže)	Asociace zdravotních pojišťoven
Veřejné výzkumné instituce	Asociace krajů	Centrum mezistátních úhrad
Veřejné vysoké školy	Svaz měst a obcí	Další
Další (SŽDC, PGRLF ...)***	Další	

*Používá se rovněž označení „sektor vládních institucí“ nebo „vládní sektor“.

**SŽDC = Správa železniční dopravní cesty,

PGRLF = Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.

Věděli jste, že...
...státní rozpočet tvoří
pouze asi 60 % veřejných
rozpočtů?

Vazba na rozpočet Evropské unie

Česká republika ze společného rozpočtu EU formou různých programů a politik dostává více peněz, než do něj odvádí, je tedy **čistým příjemcem**.

Klíčovou úlohu v pozitivní bilanci ČR ve vztahu k rozpočtu EU hrají především **příjmy ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti** (přibližně 60 % prostředků přijatých v letech 2004-2013). Další vý-

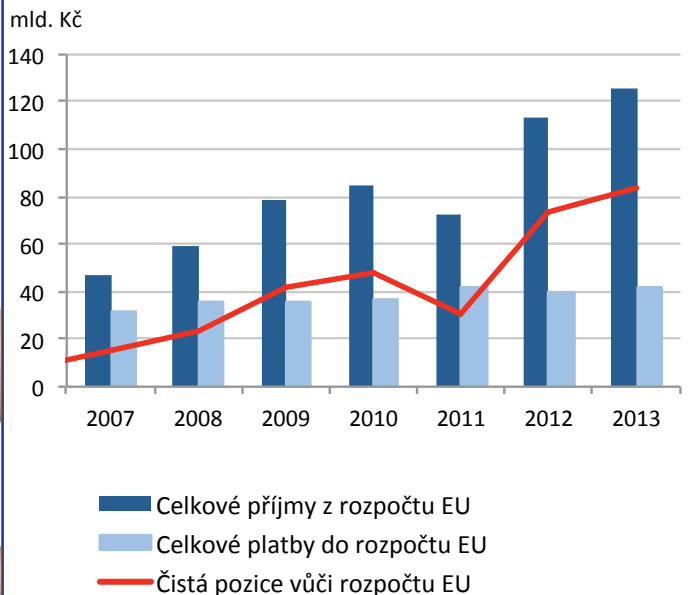
ložku příjmů ČR z evropského rozpočtu představují prostředky na **Společnou zemědělskou politiku** (cca 30 %), z nichž přibližně 2/3 směřují na přímé platby zemědělcům a 1/3 na rozvoj venkova.

Z hlediska vztahu k hrubému domácímu produktu ČR činily celkové příjmy České republiky z rozpočtu EU v roce 2013 přibližně 3,2 % HDP, podíl čistých příjmů dosáhl 2,2 % HDP.

Věděli jste, že...

...Česká republika v roce 2013 dostala z Evropské unie po odpočtu plateb do EU přibližně 8 000 Kč v přepočtu na obyvatele?

Čistá pozice vůči EU

FINANCOVÁNÍ PROJEKTŮ EU A NÁRODNÍ FOND

■ Národní fond byl vytvořen za účelem správy prostředků z Evropské unie (strukturální fondy, Fond solidarity, Fond soudržnosti) a dalších programů pomoci ze zahraničí. Jeho příjmem jsou prostředky z EU či jiných zahraničních fondů a výdajem prostředky určené na realizaci projektů z těchto fondů podporovaných.

■ I když Národní fond není součástí státního rozpočtu, je na státní rozpočet pevně napojen. Podíl EU na výdajích projektu je totiž nejprve předfinancován z dané kapitoly státního rozpočtu a poté je dané kapitole proplacen z účtů Národního fondu. Národní fond získává prostředky z rozpočtu EU v podobě zálohových plateb na začátku programového období a dále na základě certifikace uskutečněných výdajů. Zároveň je na české straně zapotřebí zajistit nutné spolufinancování, ať již ze státního rozpočtu, územních rozpočtů, státních fondů či soukromých zdrojů.

■ Výdaje na předfinancování projektů z EU jsou obtížně předvídatelné, protože jejich realizace je ovlivňována řadou faktorů. Zároveň platí, že pokud dojde k nevyčerpání prostředků určených na předfinancování, přelévají se tyto do nároků z nespotřebovaných výdajů a mohou být použity na stejný účel následující rok. Kolísavost toků souvisejících s projekty EU značně komplikuje hodnocení plnění rozpočtu.

Slovník

Strukturální fondy: Prostředky z těchto fondů jsou určeny na pomoc méně rozvinutým regionům, regionům potýkajícím se se strukturálními problémy a na podporu adaptace a modernizace politik, systémů vzdělávání a odborné přípravy zaměstnanosti.

Fond soudržnosti EU: Poskytuje prostředky na velké investiční projekty v sektorech životního prostředí a dopravy ve členských státech Unie, jejichž hrubý

národní důchod na obyvatele je nižší než 90 % průměru EU.

Fond solidarity: Poskytuje finanční podporu regionům postiženým přírodními katastrofami.

Společná zemědělská politika: Jejím cílem je pomáhat evropským zemědělcům, aby obstáli v mezinárodní konkurenci, a podporovat rozvoj venkova, především v chudších oblastech. Podpora zemědělců je zároveň směřována tak, aby zemědělská produkce zajišťovala spotřebitelům nezávadné a kvalitní potraviny a chránila životní prostředí.

Více informací o pozici ČR vůči rozpočtu EU naleznete zde:

<http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/monitoring/pozice-cr-vuci-rozpocetu-eu>

Jak se poznají zdravé veřejné finance

Pro hodnocení „fiskálního zdraví“ se používá řada mezinárodně uznávaných indikátorů. Hodnotí se přitom výsledek za celý sektor veřejných institucí, tedy kromě výsledků hospodaření ústřední vlády se bere v úvahu i hospodaření územních samosprávných celků a fondů sociálního zabezpečení (zdravotních pojišťoven). Evropská

unie kritéria pro zdravé a udržitelné veřejné finance začlenila do právního rámce EU v podobě **Paktu o stabilitě a růstu** (1997, dále jen „Pakt“). K jednotlivým indikátorům přiřadila i hraniční hodnoty a stanovila postup a postihy v případě jejich trvalejšího překračování (tzv. postup při nadměrném schodku).

Poměr salda k HDP

Podle Paktu by neměl schodek vládního sektoru překračovat 3 % HDP. Tato hranice je nastavena tak, že při jejím dodržení zpravidla nedochází k růstu dluhu v poměru k HDP.

Poměr dluhu k HDP

Pokud dluh přesáhne určitou úroveň, může se vzhledem k vysokým úrokovým splátkám a/nebo ztrátě důvěry věřitelů stát neudržitelným. Podle Paktu by neměl dluh vládního sektoru překračovat 60 % HDP, a je-li vyšší, musí se k této hranici snižovat.

Strukturální saldo

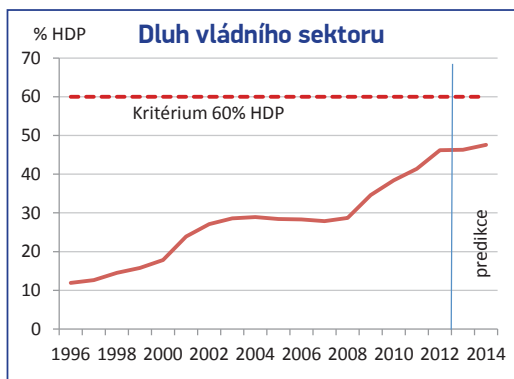
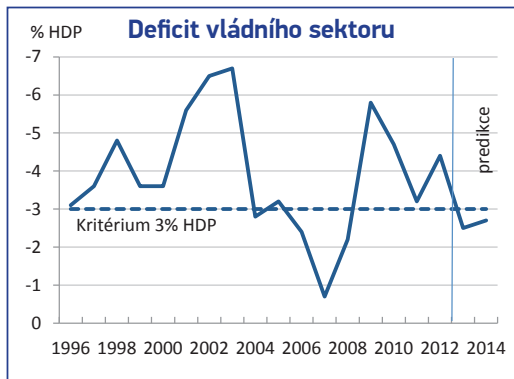
...je saldo očištěné o vliv hospodářského cyklu a jednorázové operace. Strukturální saldo izoluje vlivy, které nejsou zcela pod kontrolou vlády, a ukazuje tak skutečnou fiskální disciplínu vlády. Sledování stabilního strukturálního salda umožňuje vládě stimulovat ekonomiku „v dobách zlých“ a zároveň by mělo zajistit, aby vláda „v dobách dobrých“ vysoké rozpočtové příjmy rovnou neutrácela, nýbrž je šetřila „na horší časy“.

Růst výdajů

Výdajové pravidlo Paktu říká, že reálné výdaje vládního sektoru by neměly růst rychleji, než roste potenciální produkt (nejvyšší udržitelný výkon ekonomiky) ve střednědobém horizontu. Rychlejší růst výdajů je přípustný jen, je-li kompenzován opatřeními vlády ke zvýšení příjmů.

Více informací o Paktu o stabilitě a růstu a ukazatelích fiskálního zdraví najdete zde: http://www.mfcr.cz/assets/cs/media/Makro-fiskalni-vyhled_2013-Q4_Metodicka-prirucka-Fiskalni-vyhled-CR.pdf

Deficit vládního sektoru České republiky v posledních letech překračoval hranici 3 % HDP, ale v roce 2013 podle předběžných dat pod tuto hranici klesnul. Pokud bude toto zlepšení považováno za trvalé, Rada EU by s Českou republikou mohla ukončit postup při nadměrném schodku.

Dluh vládního sektoru je sice pod hranicí 60 % HDP, ale trvale se k ní přibližuje.

Pro strukturální saldo si Česká republika na doporučení Evropské komise stanovila střednědobý cíl v podobě strukturálního deficitu ve výši 1 % HDP. Česká republika dlouhodobě tento cíl nenaplnovala, nicméně podle předběžných odhadů by strukturální deficit za rok 2013 měl pod 1% hranici klesnout.

Ministerstvo financí každoročně vypracovává a do 30. dubna Evropské komisi předkládá tzv. Konvergenční program, ve kterém představuje priority hospodářské politiky pro příští období a opatření, jež mají zajistit soulad s fiskálními pravidly Paktu.

Státní rozpočet 2014

- v číslech

Makroekonomická východiska

Každý rozpočet musí vycházet z předpokládaného vývoje ekonomické činnosti v daném období. Očekává-li se slabý hospodářský růst, je nutné počítat s nízkými daňovými příjmy a při rostoucí nezaměstnanosti i s vyššími sociálními dávkami. Podobně důležitý je i očekávaný demografický vývoj. Státní rozpočet ČR vychází z makroekonomické predikce Ministerstva financí, která je schvalována v průběhu léta a aktualizována během projednávání v Poslanecké sněmovně.

Česká ekonomika má za sebou období dosud nejvleklejší recese od roku 1993. Po prudkém propadu v roce 2009 a následném krátkém oživení hrubý domácí produkt klesal nepřetržitě od konce roku 2011 až do jara 2013. K této dvojitě recesi přispívala jednak stagnace evropské ekonomiky a jednak rozpočtově odpovědná politika vlády, která však svými úspornými opatřeními tlumila domácí poptávku.

Ministerstvo financí předpokládá postupné ožívování ekonomiky v průběhu roku 2014. Předstihové

ukazatele naznačují narůstání důvěry spotřebitelů i firemní sféry, zvyšování objemu nových zakázek, vyšší exporty a stabilní dynamiku na trhu práce. Výhled pro hlavní obchodní partnery ČR je rovněž příznivý.

Po poklesu HDP v roce 2013 o 0,9% predikuje ministerstvo návrat k růstu kolem 1,4 % v roce 2014. Míra inflace je očekávána na velmi nízké úrovni a míra nezaměstnanosti by měla vzhledem k opožděným reakcím trhu práce v roce 2014 kulminovat a začít postupně klesat.

Hlavní makroekonomické indikátory

	2012	2013	2014	
			Predikce říjen 2013	Predikce leden 2014
HDP reálný (růst v %)	-1,0	-0,9	1,3	1,4
Průměrná míra inflace (%)	3,3	1,4	0,7	1,0
Zaměstnanost (růst v %)	0,4	1,0	0,4	0,1
Míra nezaměstnanosti (%)	7,0	7,0	7,3	7,0
Objem platů a mezd (růst v %)	1,8	-1,0	2,5	2,2

Více informací o makroekonomické predikci Ministerstva financí najdete zde:

<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/makroekonomicka-predikce>

Priority státního rozpočtu 2014

Obnovení hospodářského růstu a zvýšení zaměstnanosti

Vzhledem k dlouhotrvající ekonomické recesi a velké nejistotě je hlavním záměrem rozpočtu nastartování hospodářského růstu. Z tohoto důvodu rozpočet pro rok 2014 obsahuje řadu prorůstových opatření (například zvýšení platů pro státní zaměstnance o 2 % by mělo přispět k posílení kupní síly tohoto segmentu obyvatelstva, a tedy i spotřebitelské poptávky).

Snížení deficitu vládního sektoru pod 3 % HDP

V rámci fiskálních pravidel EU bylo České republice Radou ministrů EU uloženo snížit deficit vládního sektoru pod 3 % HDP do roku 2013 tak, aby mohl být ukončen postup při nadměrném schodku. Zároveň i výhled pro roky následující musí respektovat tuto hranici. Fiskální cíle jsou proto nastaveny tak, aby umožňovaly mírně expanzivní charakter fiskální politiky a zároveň byly splněny podmínky pro ukončení postupu při nadměrném schodku.

Poměr salda k HDP (v %)	2012 skutečnost	2013	2014	2015	2016
•fiskální cíl	-4,4	-2,9	-2,9	-2,9	-2,8
•predikce (leden 2014)	-4,4	-2,5	-2,7		

Zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky

Konkurenceschopnost české ekonomiky by měly v první řadě podpořit vyšší státní dotace na obnovitelné zdroje, které umožní snížit příspěvek koncových odběratelů na obnovitelné zdroje, jenž dosud českým výrobcům výrazně prodražoval náklady na elektřinu. Z hlediska konkurenceschopnosti je další prioritou rozvoj dopravní infrastruktury.

Efektivní čerpání prostředků EU

Růst ekonomiky by měl zároveň být podpořen lepším využitím prostředků EU. Zejména u investic se očekává, že lepší čerpání zdrojů EU pomůže odlehčit veřejným rozpočtům a zvrátit tak dlouhotrvající nízkou úroveň investic ve vládním sektoru.

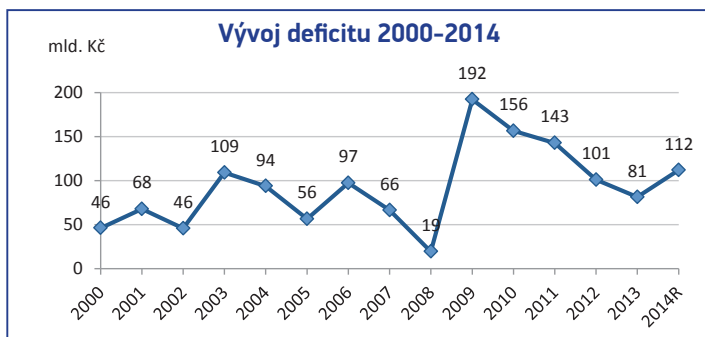
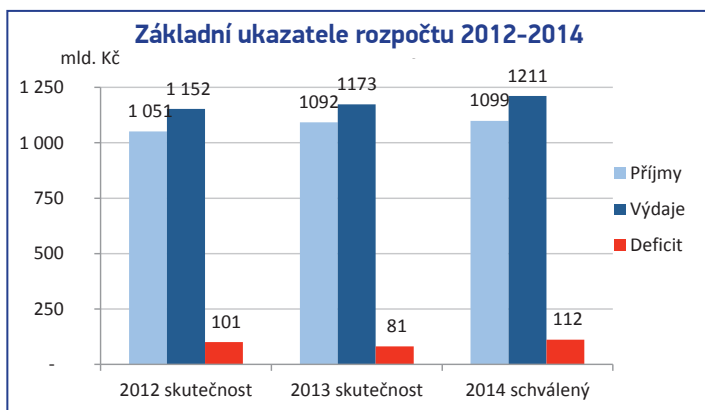
Lepší nakládání s veřejnými zdroji

Příjmovou stránku rozpočtu by měl dále posílit lepší výběr daní. Prioritou je proto zintenzivnění boje proti daňovým únikům, a to jak na území ČR, tak i na mezinárodním poli. Odpovědnější nakládání s veřejnými zdroji má zajistit lepší správa majetkových účastí státu v podnicích.

Základní ukazatele státního rozpočtu 2014

Státní rozpočet pro rok 2014 předpokládá **příjmy ve výši 1099,3 mld. Kč** a **výdaje ve výši 1211,3 mld. Kč**. Deficit rozpočtu by tak měl dosáhnout **112 mld. Kč**.

Proti rozpočtu pro rok 2013 se příjmy zvyšují o 18,5 mld. Kč v očekávání návratu hospodářského růstu. Vyšší očekávané příjmy umožňují nárůst výdajů o 30,5 mld. Kč, aniž by byla ohrožena hranice 3 % HDP pro deficit vládního sektoru. Schodek státního rozpočtu má oproti schválenému rozpočtu pro rok 2013 vzrůst o 12 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že skutečný deficit v roce 2013 dosáhl 81 mld. Kč, jednalo by se o zhoršení deficitu o 31 mld. Kč, a to při současném oživení ekonomiky. Po třiletém období fiskální konsolidace tak dochází k rozvolnění fiskální politiky v zájmu podpora hospodářského růstu.

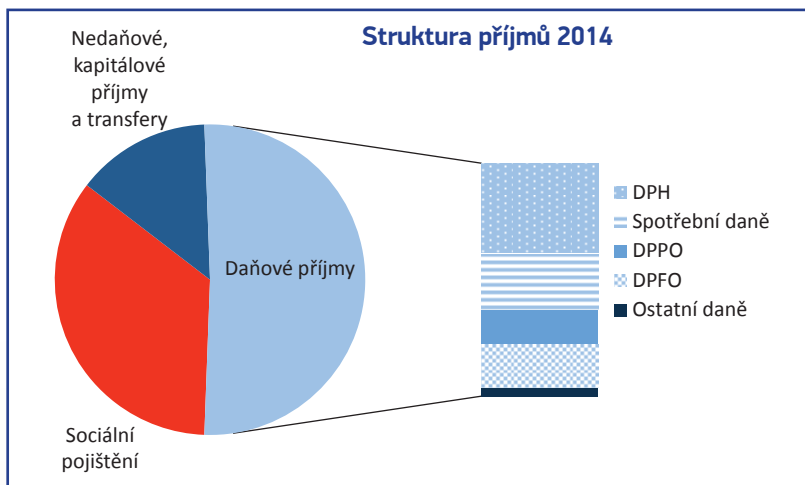

Návrh zákona o státním rozpočtu pro rok 2014 a schválený zákon najdete zde:
<http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/statni-rozpocet>

Příjmy státního rozpočtu 2014

Největší část příjmů státního rozpočtu tvoří vybrané daně. Na celkových příjmech se podílí více než polovinou. Přibližně třetina příjmů pochází z pojistného na sociální zabezpečení, které zahrnuje zejména důchodové pojištění. Zbylou část tvoří nedaňové příjmy (např. příjmy z pronájmu či z poskytování slu-

žeb, pokuty, přijaté úroky a dividendy z podniků se státní účastí), kapitálové příjmy (z prodeje dlouhodobého majetku) a transfery (zejména z rozpočtu EU). Mezi příjmy státního rozpočtu naopak nepatří pojistné na veřejné zdravotní pojištění, které je spravováno zdravotními pojišťovnami.

Celkové příjmy = 1099,3 mld. Kč

Daňové příjmy (bez sociálního pojištění) = 562,5 mld. Kč

- DPH = 218,7 mld. Kč
- spotřební daně = 137,3 mld. Kč
- daně z příjmů právnických osob (DPPO) = 82,4 mld. Kč
- daně z příjmů fyzických osob (DPFO) = 104,6 mld. Kč
- ostatní (majetkové, z loterií atd.) = 19,5 mld. Kč

Pojistné na soc. zabezpečení (soc. pojištění) = 382,9 mld. Kč

Nedaňové příjmy = 38,4 mld. Kč

Kapitálové příjmy = 5,2 mld. Kč

Přijaté transfery (zejména z EU) = 110,3 mld. Kč

NEJVĚTŠÍ ZMĚNY V PŘÍJMECH OPROTI ROKU 2013:

Spotřební daně: Vyšší inkaso spotřební daně z minerálních olejů z důvodu zrušení nároku na vrácení této daně u tzv. zelené nafty (+1,6 mld. Kč). Vyšší inkaso daně z tabákových výrobků plynoucí z druhého navýšení sazeb za účelem dosažení minimální výše sazeb z cigaret v zemích EU k 1.1.2014 (+3,1 mld. Kč, ale část se projeví až v roce 2015).

Odvod z elektřiny ze slunečního záření: Nižší inkaso ze „zdanění fotovoltaiky“ vzhledem k ukončení přechodného období (2011-13), kdy byla zdaňována elektřina vyrobená v zařízeních uvedených do provozu v roce 2009 a 2010. Novelou zákona o podporovaných zdrojích energie se má prodloužit zdanění pro zařízení uvedená do provozu v roce 2010, přičemž sazba odvodu se sníží z 26 na 10 % (celkový dopad -4,4 mld. Kč).

Nedaňové příjmy: Mimořádný příjem z aukce kmitočtů pro rychlé mobilní sítě LTE (+10 mld. Kč).

Věděli jste, že...

...sociální pojištění
je hlavním zdrojem pro
výplatu důchodů?

Kolik každý z nás měsíčně zaplatí na daních?

DPH	2323 Kč
Spotřební daně	1152 Kč
Daň z příjmů fyzických osob	1128 Kč
Daň z příjmů právnických osob	999 Kč
Sociální pojištění	4312 Kč
Ostatní daně	278 Kč
Celkem	10 192 Kč

Poznámka: Tabulka udává očekávaný průměrný odvod daní na jednoho občana (včetně dětí a důchodců). Jedná se o příspěvek na daních do veškerých veřejných rozpočtů (nikoli pouze do státního rozpočtu).

Výdaje státního rozpočtu 2014

VÝDAJE LZE DĚLIT PODLE NĚKOLIKA HLEDISEK. NEJBĚŽNĚJI SE VÝDAJE ROZLIŠUJÍ:

A podle kapitol (za jednotlivé státní instituce)

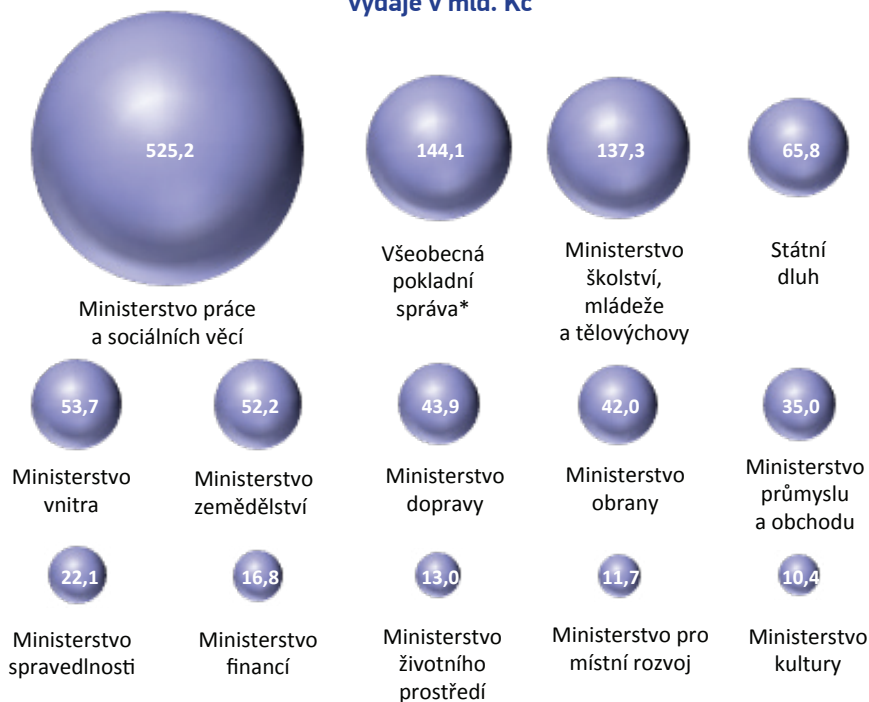
C podle odvětví (bezpečnost státu, zemědělství, zdravotnictví apod.)

B podle druhů (tedy jestli jsou mířeny na platy, investice, sociální dávky atd.)

D na mandatorní (ze zákona povinné) a nemandatorní

A VÝDAJE PODLE KAPITOL Celkové výdaje = 1211,3 mld. Kč

Největší kapitoly státního rozpočtu výdaje v mld. Kč

* Kapitola Všeobecná pokladní správa sdružuje příjmy a výdaje, které mají všeobecný charakter a nejsou přiřazeny k žádné kapitole, např. odvody do rozpočtu EU, vládní rozpočtovou rezervu, transfery obcím a krajům, platby zdravotního pojištění za státní pojištěnce, stavební spoření, penzijní připojištění aj.

B VÝDAJE PODLE DRUHOVÉHO ČLENĚNÍ

Celkové výdaje = 1211,3 mld. Kč

Běžné výdaje = 1137,3 mld. Kč

- sociální dávky = 507,8 mld. Kč
- platy a platby za provedenou práci* = 94,5 mld. Kč
- neinvestiční transfery územním rozpočtům = 108 mld. Kč
- obsluha státního dluhu = 66 mld. Kč
- ostatní běžné výdaje (např. dotace či provoz ministerstev) = 361 mld. Kč

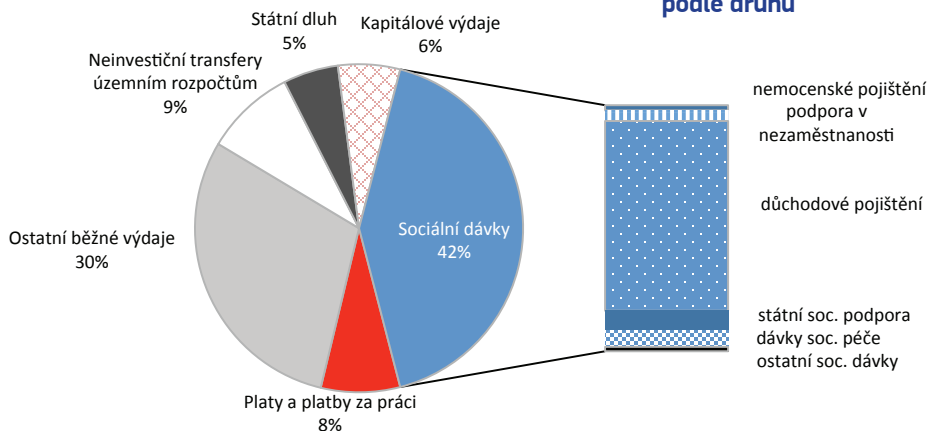
Kapitálové (investiční) výdaje = 74 mld. Kč

Věděli jste, že...
...přibližně třetina celého rozpočtu jde na důchody?

*pouze organizační složky státu (tedy bez příspěvkových organizací)

Struktura výdajů 2014 podle druhů

NEJVĚTŠÍ ZMĚNY OPROTI ROKU 2013

Platy a platby za práci: Navýšení mzdových prostředků pro státní zaměstnance a příslušníky bezpečnostních sborů o 2 % (+2,4 mld. Kč).

Sociální výdaje: Vyšší výdaje na dávky pomoci v hmotné nouzi (+4 mld. Kč). Vyšší výdaje na dávky nemocenského pojištění, neboť nemocenské bude vypláceno opět od 15. dne nemoci (v letech 2012 a 2013 bylo přechodně vypláceno až od 22. dne nemoci, +1,5 mld. Kč).

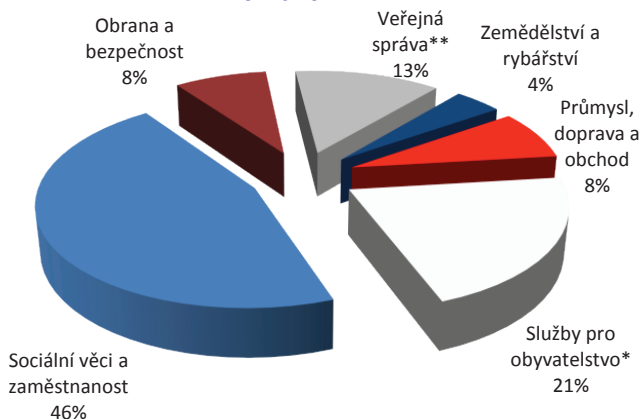
Kapitálové výdaje: Pokles výdajů o 22,7 mld. Kč, zejména v důsledku poklesu výdajů krytých příjmy z EU (-15,2 mld. Kč). U dopravy dále došlo k přesunu 8,3 mld. Kč do neinvestiční dotace SFDI na opravy a údržbu železnic.

C VÝDAJE PODLE ODVĚTVÍ

Kam jde stokoruna z Vašich daní?

Zemědělství	51,2 mld.	4 Kč
Průmysl a služby	46,1 mld.	4 Kč
Doprava a spoje	48,2 mld.	4 Kč
Vzdělávání (bez výdajů krajů a obcí)	126,5 mld.	10 Kč
Zdravotnictví (bez zdrav. pojištění)	65,8 mld.	5 Kč
Sociální věci a zaměstnanost	553,1 mld.	46 Kč
Obrana a bezpečnost	98,8 mld.	8 Kč
Státní správa a územní samospráva	63,8 mld.	5 Kč
Ostatní	157,9 mld.	13 Kč
Celkem	1211,3 mld.	100 Kč

Struktura výdajů podle odvětví 2014

*Služby pro obyvatelstvo = vzdělávání, tělovýchova, kultura, cirkve, média, zdravotnictví, bydlení, ochrana životního prostředí, výzkum a vývoj

**Veřejná správa = státní správa, územní samospráva, státní dluh, ostatní veřejné služby

NEJVĚTŠÍ ZMĚNY OPROTI ROKU 2013

Zemědělství: Nárůst výdajů o 20 % (8,4 mld. Kč) v souvislosti s navýšením příjmů z EU na společnou zemědělskou politiku.

Průmysl a energetika: Nárůst výdajů o 7,5 mld. Kč, a to zejména v souvislosti s navýšením prostředků na spolufinancování projektů EU (+3,3 mld. Kč) a s novelou zákona o podpoře obnovitelných zdrojů energie (OZE). Zákon snižuje příspěvek domácností a firem na OZE v koncové ceně elektřiny z 583 na 495 Kč za MWh (což stát bude kompenzovat dodatečnými 5 mld. Kč) a zároveň ukončuje státní příspěvek zařízením uvedeným do provozu po 1.1.2014 (což v dalších letech povede k postupnému snižování dotací na OZE).

Zdravotnictví: Vyšší výdaje z důvodu navýšení plateb za státní pojištění do veřejného zdravotního pojištění (+4,7 mld. Kč).

Sociální věci: Zvýšení dávek a podpor (+9,6 mld. Kč) a výdajů na správu v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti (+3,7 mld. Kč).

D MANDATORNÍ vs. NEMANDATORNÍ VÝDAJE:

Mandatorní výdaje: Ta část výdajů, které je stát povinen zajišťovat dle zákona (sociální dávky, platby státu do zdravotního pojištění, výdaje na dluhovou službu, výdaje na volby aj.) nebo jsou dány jiným právním předpisem nebo smluvním závazkem (odvody do rozpočtu EU a mezinárodních organizací, záruky atd.).

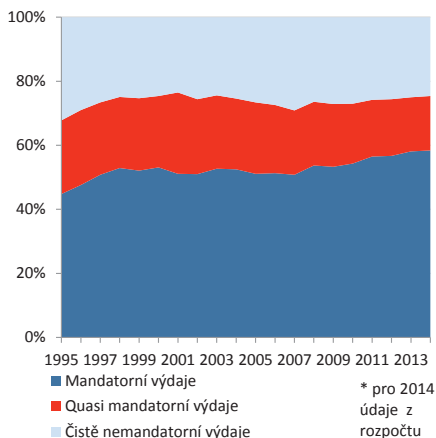
Quasi-mandatorní výdaje:

Quasi-mandatorní výdaje: Nejsou dány zákonem, ale jsou rovněž považovány za nezbytné, neboť jejich cílem je zajistit obranyschopnost a chod státu. Patří sem platy pracovníků rozpočtových a příspěvkových organizací, výdaje na obranu aj.

(Čistě) nemandatorní výdaje:

Ostatní výdaje; umožňují vládě pružně reagovat na hospodářský vývoj a směřovat rozvoj společnosti a ekonomiky (dopravní infrastruktura, školství, sport apod.).

Vývoj podílů mandatorních výdajů na celkových výdajích 1995-2014

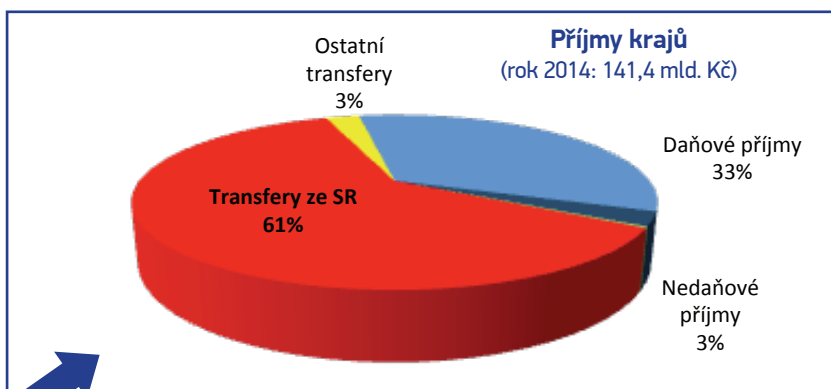

Z dlouhodobého hlediska dochází k trvalému narůstání podílu mandatorních výdajů na celkových výdajích. V roce 2013 tvořily mandatorní výdaje 58,1 % výdajů. Spolu s quasi-mandatorními výdaji, které v posledních letech spíše klesaly, zaujímaly mandatorní výdaje v roce 2013 75 % celkových výdajů. To znamená, že pouhých 25 % rozpočtu připadá na výdaje, které lze z roku na rok aktivně ovlivňovat. K narůstání váhy mandatorních výdajů v posledních letech nejvíce přispíval růst objemu důchodů a dluhové služby. Trend narůstání mandatorních výdajů pokračuje i v rozpočtu pro rok 2014.

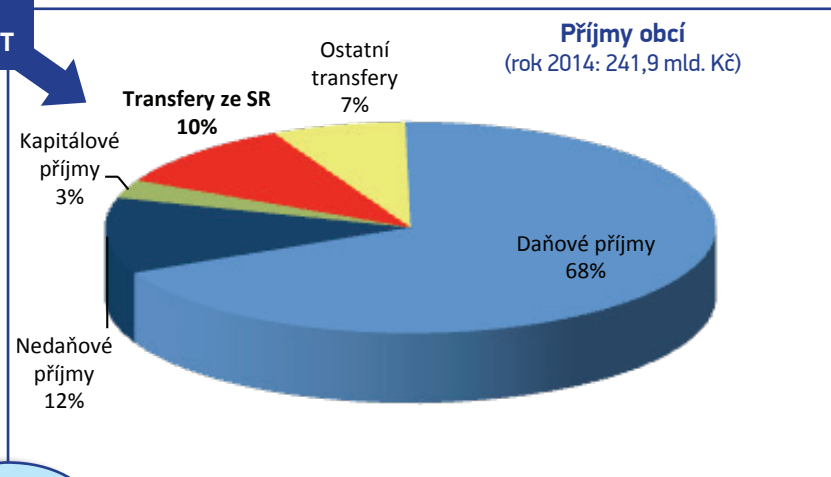

Vztah státního rozpočtu k obcím a krajům

Kraje a obce mají vysoký stupeň finanční nezávislosti. Dvě třetiny příjmů obcí a jedna třetina příjmů krajů pochází z vlastních zdrojů (podílu na inkasu vybraných daní). Transfery ze státního rozpočtu hrají významnou roli u krajů, u obcí jsou méně významné. Ačkoli podíl vlastních zdrojů (daňových příjmů) je relativně vysoký, finanční nezávislost krajů a obcí je omezena tím, že nemohou samy autonomně daňovou sazbu určovat.

**STÁTNÍ
ROZPOČET**

Věděli jste, že...
...zejména obce jsou
na státním rozpočtu do značné
míry nezávislé?

Rozpočtové a účetní informace obcí a krajů jsou veřejnosti přístupné na informačním portále Ministerstva financí MONITOR:
<http://monitor.statnipokladna.cz/2013/>

TRANSFERY ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Kraje (86,4 mld. Kč v 2014):

- dotace na školství (zejména výdaje na platy a učební pomůcky, rozdělované krajem školám, a to i obecním) (90 %)
- příspěvek na výkon státní správy (např. přezkoumání hospodaření obcí, činnost odvolacích orgánů aj.) (1 %)
- jiné

Obce a hl. m. Praha (24,5 mld. Kč v 2014):

- příspěvek na výkon státní správy (matriky, stavební úřady aj.) (34 %)
- dotace do školství (zejm. platy a pomůcky pro školy zřizované hl.m. Prahou) (40 %)
- dotace na investice (cca 10 %)
- jiné

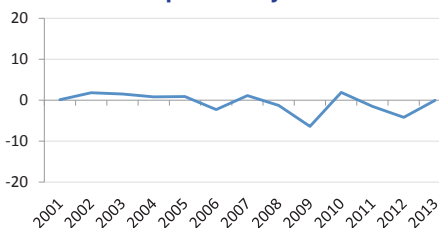
DAŇOVÉ PŘÍJMY

Většina je určena podílem na celostátně vybíraných daních, který je dán zákonem o rozpočtovém určení daní (č. 243/2000 Sb).

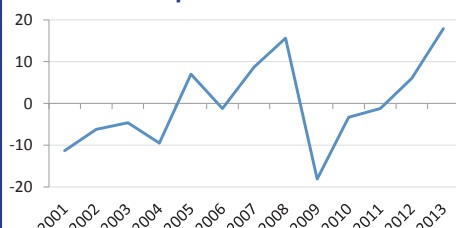
Podíl na celostátním výnosu (pro období 2013-2015, zaokrouhleno)	KRAJE	OBCE
• z DPH	8 %	21 %
• z daně z příjmů fyzických osob	9 %	24 %
• z daně z příjmů právnických osob	9 %	24 %
• z daně z nemovitostí	0 %	100 %

Rozpočtové určení daní rovněž udává, jak je celkový úhrn z inkasa z celostátně vybíraných daní rozdělován mezi jednotlivé kraje (přibližně podle počtu obyvatel) a mezi obce (podle počtu obyvatel, rozlohy obce, počtu žáků ve školách atd.)

Saldo rozpočtů krajů (v mld. Kč)

Saldo rozpočtů obcí (v mld. Kč)

Kraje v posledních letech hospodařily s mírným schodkem. Naproti tomu obce se po přechodném období deficitního hospodaření, spojeném s hospodářskou krizí, v roce 2012 opět dostaly do přebytků, zejména v důsledku omezování investiční činnosti. Od roku 2013 na příjmy obcí působí pozitivně novela zákona o rozpočtovém určení daní, která posílila daňové příjmy obcí.

Vztah státního rozpočtu ke státním fondům

Státní fondy jsou součástí rozpočtové soustavy. Jsou zřizovány zvláštními zákony za účelem plnění konkrétní funkce. Jejich správci jsou příslušná ministerstva. Mezi největší fondy patří Státní fond dopravní infrastruktury a Státní zemědělský intervenční fond. Do těchto fondů státní rozpočet přispívá objemnými dotacemi, avšak převážná část těchto dotací má podobu předfinancování plateb EU (na společnou zemědělskou politiku či kohezní politiku). Ostatní fondy financují svou činnost z vlastních zdrojů či z přebytků minulých let.

	Správce	Příjmy fondu (v mld. Kč, predikce pro 2014)	Z toho dotace ze státního rozpočtu
Státní fond životního prostředí	Ministerstvo životního prostředí	1,53	0
Státní fond dopravní infrastruktury	Ministerstvo dopravy	56,99	32,39*
Státní fond rozvoje bydlení	Ministerstvo pro místní rozvoj	0,13	0
Státní zemědělský intervenční fond	Ministerstvo zemědělství	40,05	40,02*
Státní fond kultury	Ministerstvo kultury	0,05	0
Státní fond kinematografie	Ministerstvo kultury	0,72	0,5*

STÁTNÍ ROZPOČET

*Jedná se převážně o dotace z Evropské unie.

Vztah státního rozpočtu ke zdravotním pojišťovnám

Do širě pojaté rozpočtové soustavy patří také rozpočty zdravotních pojišťoven, tvořící fond povinného veřejného zdravotního pojištění. Hradí se z nich zdravotní služby včetně léků.

Ze státního rozpočtu je tento fond dotován pouze za tzv. státní pojištěnce, tedy osoby, za které pojistné platí stát. Patří sem zejména tyto skupiny:

- nezaopatřené děti
- důchodci
- osoby na mateřské či rodičovské dovolené
- uchazeči o zaměstnání

Věděli jste, že...
...většina výdajů na zdravotnictví nepochází ze státního rozpočtu, ale z výběru pojistného pojišťovnami?

Příjmy zdravotních pojišťoven

(v mld. Kč, predikce pro 2014)

Celkem 237,2 mld. Kč

Ostatní příjmy, 4,3

STÁTNÍ ROZPOČET

Dotace ze státního rozpočtu, 57,9

Vlastní výběr pojistného, 175,0

Název: Státní rozpočet 2014 v kostce
Informační příručka Ministerstva financí ČR
Autoři: Pavlína Žáková a kol.
Vydavatel: Ministerstvo financí, Letenská 15, Praha1

Tisk: Ministerstvo financí
Vydání: první
Počet stran: 39
Datum vydání: 31. březen 2014

Neprodejné

© Ministerstvo financí
ISBN 978-80-85045-59-8 (print)
ISBN 978-80-85045-60-4 (on-line)

Kontakt:

Informační kancelář Ministerstva financí

E-mail: informace@mfcz.cz

Tel: +420 257 042 719

+420 257 042 722

Tato publikace byla připravena na
základě dat dostupných k **26.3.2014**

Elektronická verze publikace je ke stažení na:

<http://www.mfcz.cz/cs/verejny-sektor/prognozy/statni-rozpocet>

Ministerstvo financí

